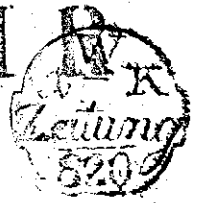

MAGYAR KURI R

Bétsből, Kedden, Februarius' 8-dikán 1820.

Spanyol Ország.

Februarius' 1-ső napján a' IX-dik számú M. Kurirban kezdtünk legelőbb írni a' mostani Spanyol lázadásokról. A' Párisi Gazette-de-Francéből, a' melly Jan. 20-dikán jött-li, hoztunk fel ezen tárgyról egy czikkelyt, melly még ekkor csak a' Madridból Jan. 9-dikén útnak indult Kurirok' beszédjeiken építettett volt. Ma már XI-dik számú M. Kurirunkat küldjük, a' nélkül, hogy most is valami egészen bizonyos dátumokon fundáltatott elődással szolgálhatnánk: pedig már ma a' Párisban Jan. 28-kán költ, 's Madridból Januariusnak egész 14-dikéig szolgáló czikkelyeket közlő Ujságlevelék megérkeztek. Egyebet tehát még most sem tehetünk, hanem, ezen tudósításokat, mind rendre veszszük, 's a' hitelesebbeket summásan ide nyomtattatják.

A' Monitör, melly eddig ezt a' tárgyat egészen elhalgatta, így irt Jan. 25-dikén Madridból, Jan. 13-dikáról, valami magános levél után: — „Azok a' mozgások, mellyek az armádánál kiütöttek, Spanyol Ország esendőségének megzavartatására nézve semmi félelmet nem gerjeszhetnek. Kadiks és Sevilla nem részesültek a' lázadásban. Hasonló jó indulat uralkodik a' falus helyeken. Kadiksnak elfoglalásán híjába iparkodtak a' lázasztók, a' honnét visszaverettetvén, csak Leon szigetének elfoglalásával kéntelenítették megelégedni. Ugy látszik, hogy már a' meg hasonlás is

bekapott közzikbe. Brigadéros Quirogát, kit csak most utóbb a' magok' fő vezérekké neveztek vala, már fogságra tették. Puerto-Santa Mária a' Király részén lévők' kezében van. Gén. Freyre, által vette azon Királyi armáda' vezérlését, melly a' lázadás elnyomására rendeltett, 's Sevillából egy lovas csapatral Xeres felé azonnal útnak indulván, itt is magához vett vagy három Svadron lovasságot.“ —

Meglehető hitelességgel elő adja ezen lázadásnak legalább a' kezdetét a' Toulousei Ujságból az a' Journal-des-debats, melyből a' X-dik számú M. Kurir az Ujabb Ujságok' czikkelyében találtató értekeny kibocsátáshozást vette vala: — „Azok a' 4 Batalionok, úgy mond, és nem Regimentek, a' mellyek rebeláltak, Pueblo-de-Cabezos-de-S Juanban legelőbb is templomba mentek, a' mise alatt megesküdtek, hogy a' Cortesek által készítettett Constituziót védelmezni fogják, 's az eddig volt tisztviselőket letévén azokat tették helyekbe, kik a' Cortesek' idejében hivatalokat viseltek. Innét Cebrixa felé vették útjokat a' támadók, a' hol még két Batalionok csapták hozzájuk magokat 's már most egygyesített erővel Kadiks felé siettek, hogy véletlenül meglephessék: de nem érthették el célzássokat, mivel a' Radiksiaknak még elég idejek volt arra, hogy a' kapukat bezárhassák. A' támadók Generális Freyret nézték volt li a' magok' fő vezérlőjöknek: két rendbeli lövecséget is

köldötték hozzá, kéretvén, hogy váolja fel: de ő ezt nem cselokedte, melyre nézve azután *Villacinerót* választottak (tehát nem *Quirogát*). Erős vár még eddig egy sincs az Insurgensek kezében. San Fernandó, Leon szigetén, minden erősség nélkül való város: csak az okoz a' Király' részén lévőeknek nagy félelmet, hogy a' magazinumok és fegyveres házak a' kikötőhely' öblének partjain minden erősségek nélkül külömbkülömb pontokon találtnak. Az Jafféléről, hogy a' lázadás Andalusiából már más tartományokra is által ment volna, 's hogy Vitorianál csatázás esett volna, mint a' mellyekről a' Constitutionel álmodozik, még eddig semmi hiteles tudósításaink nincsenek."

A' Constitutionel, melynek tudósításait a' Journal-des-debates álmodozásoknak nevezé, ekképpen szoll Jan. 25-dikén: — „A' mi máig megérkezett leveleink, Madridból Jan. 13-dikán 's Andalusiából Jan. 6-dikán indultak. A' néz-ki belőlök, hogy nagy vigyázással irattattak; némelly helyeken kitöröltetve is találtattott egy egy szó. Ugy látszik, hogy az Insurgensek által meggyilkoltott Generálisnak neve nem *Fournas*, hanem *Feraz*. Az Insurgensek, noha Radikset meglepés által el nem foglaltatták is de csakugyan bezárva tartják, és nem vonták vissza magokat a' Rondai hegyek közé, sőt *Leon* szigetén minden erősségeket 's az öböl partjain találtaltató minden magazinumokat birnak. A' fő vezért *Calderont* 's Hadiminister *Cisneróst*, *Sant Pedro* várában tartják fogva. Ujabban felcs segittség csatolta hozzájok magát, 's ők a' Cortesek' Constitúzióját próklamálták. Számos Generálisok, kik eddig Andalusiában tartózkodtak, részint, hogy az Insurgensek elöl kiálljanak, részint, hogy a' Királytól további parancsolatokat kérjenek ma-

goknak, Madridba vették útjokat. Valencziát és Granadát, a' hol *Elio* és *Eguia* a' fokdostatás és ölettetés által kedvetlenséget gerjesztettek, így Galliziát is, a' hol *Portiernek* emlékeztet még életben van, féltik. Generális *Freyre* 8000 emberből álló armadát gyűjtvén össze Sevillánál, ezzel utnak indult az Insurgensek ellen; de nagyon uralkodik a' szökés ezen seregnél is, melyre nézve nem sokat lehet tölle reménleni, a' hova járult az a' ros is, hogy a' *Canariai Regiment* 's majd az egész *Artilleria* által állott az Insurgensekhez. Madridban nagyon siketen zúgó hírek szárnyaltak, 's különös dolgokról beszélnek. Herczeg *San-Fernandó* a' Fő Minister szüntelen a' *Cancellariájában* van, 's folytában küldözi a' Kurirokat minden felé, melyre nézve a' postalovak mind el vagynak az Országglószék számára foglaltatva, úgy hogy még az *Anglus Kurir* is nagy bajjal küldhetted el a' maga tudósításait, 's több effélék. (Nem kell elfelejtenünk, hogy a' *Journal-des-debats*, feljebb a' *Constitutzionelben* mind ezeket a' híreket csak álmodozásoknak nevezé).

Megjegyzettük ezen Ujságunk' elején, hogy az első tudósítást a' Spanyol lármáról a' *Gazette-de-France* adta ki leg hamarabb Párisban Jan. 20-dikán: tehát ezentúl is ezen *Gazette*hez tartjuk magunkat, annyival is inkább, hogy ezen Ujság valami közép utat látszik követni az ügy nevezett Liberálisok és Ultrák között, tudniillik az olyan irók közt a' milyen az egygyik részen a' *Constitutzionel* és a' *Renommée*, a' másik részen a' *Quotidienne*, és *Journal-des-debats*, melly mindenik azzal a' legszembevetőbb tulajdonsággal bír, hogy egygyik mindent jobban akar tudni, mint a' másik, de a' melly nem is csuda, azért, hogy mindeniknek nagy befolyású, több

Redaktorai, és — mindenek felett — több ezer Olvasója vagynak. — Ezen Gazette de France a' maga Jan. 26-dikán kiadott levelében ezeket közli Madridból Jan. 13-dikáról. —

„Az Asturiai Batalion a' maga Kommandánsa Don Riego' vezérlése alatt Lacabezasban Jan. 1-ső napján a' Constitu-tziót kihirdette, és Constitúzionális Alkadéseket tett-be, 's utját még azon éj-jel a' fő hadi szállás Arcos-de-la Frontera felé vette, a' hol az úgynevezett Generális-Batalionnya is hozzá csatolta magát. A' Fő Vezér Gróf Calderon, az ő Stábja' vezére Fournas, Generális Salvador 's az armádának minden itt lévő tisztjei elfogattattak, 's egy szomszéd majorsági-udvarba vitettek. Azután a' Spanyol, Aragoniai, Corunpai, és Sevillai Regimentek Batalionnyaik is az Insurgensekhez csatolták magokat, 's egygyesülve minnyájok Isle-de-Leon és Kadiks felé vették útjokat: hanem a' Corkaderánál (valami sáncznál, melly az utóbbi revolúzió alatt készült 's Kadikstól csak fél óra távolságra van) az örző seregnek egy maroknyi csoportja által, további útjokban meggátoltattak. Kadiks, az Insurgensek' czélzása felől tudósítván, kinyilatkozatta, hogy a' Király' hűségében megmarad; a' hadi hajók a' Királyi zászlókat kifüggesztették, 's a' hajós katonaságnak egy része a' partokra azonnal biállott, hogy a' kikötőhelybe menő utakat védelmezze. A' városnak és kikötőhelynek véletlenül való meglepettetése ily formán elhibázódván, a' magát úgy nevező Nemzeti Armáda' próbatétele csönkulást, vagy bennulást, szenvedett. Ezen Armáda' fő vezérlése arra az Oberster Zuirogára (e' már a' harmadik) biztatott, li a' Santa Mariai úgynevezett Győzedelem' mezején Julius' 8-dikán ki-ötött támadás után letétegett vala. Mad-ridba az *Utrerában* kvártélyozó lovasság'

vezére, Generalis Ferras vitté meg: ezen támadásnak első hírét. A' Király' azonnal Generális Freyrét nevezte azon armáda' vezérévé, a' melly Sevillából a' Rebellisek' elnyomására utnak indult. Az ólta semmi újabb környülállásokról nem tudósítottunk (itt Madriddan), azt kivé-ven, hogy a' békétlenek sokan elszök-tek, hanem más felől azt is, mint hite-lest beszéllek, hogy az Ártilleristák és a' Canáriai Batalion az insurgensekhez csatolták magokat. Ma estve azt adták tudtunkra, hogy a' Királyi lovasság a' Sarta Mariai kikötőhely' tanyájiba he-szállott: az Insurgensek pedig Leon szigetén, Chiclanában, *Puerto Re-alban*, *Arcos*, és *Bornosban* tanyá- nak. Az elfogattatott Generálisok és Ha-diminister a' San-Pedro erősségében ül- nek fogságban. Azon Kurirok, kiknek Ka-diksból Jan. 10-dikén és 15-dikán kellett volna Madridba megérkezni, még meg- nem érkeztek. A' *Sevillai* tisztviselők: nagyon iparkodnak az ott kvártélyozó se- regeknek a' Király' hűségében való meg- tarthatásán. Magok a' lakosok mind eze- ket a' történeteket nagy lágyemelegséggel szemlélik, 's ezekben semmi részt se' vesznek. Általában most csak annyit le- het mondani ezen támadásról, hogy azok- ra nézve, a' kik benne részesültek, ros- zúl üthet-ki: de más felől minden eset- ben meg lesz az a' rossz következcse is, hogy az Amerikaiak ellen való expedízió- ról le kell mondani, 's ennek gyünöl- cseit eszszerént az Amerikai Rebellisek fogják bearatni. Sevillában Jan. 6- dikán Hirdetések raggattattak-ki, mellyek által a' Királyi Audientzia ideig oráig való Elölulöje Don Velasco, arról a' kedves történetről tudósítja a' lakosokat, hogy az Utreai Audientziának egygyik Tanácsosa Don Simo hozzá éppen ak- kor azt írta volna, hogy Kadiks városa a' maga kapuját az Insurgensek előtt be-

zárta, őket megfutamtatta, mely történet után a' bástyákra kiszegesztetve lévő ágyuk, annak bizonyítására, hogy a' lakosok a' magok Királyokhoz hűségesek, General-Sálvét lőttek."

Ezen környülállásoknak felhordása után ugyan ezen darabjában jegyzi-meg végezetre éppen ezen Gazette-de-France, hogy hozzá egy Bayonnei levelezője valami Madridi tudósítást küldött, a' mely Január. 14-dikéről van dátáltatva, és a' mondatik henné, hogy Kadiks végezetre csakugyan a' támadók kezire jutott volna, és hogy ezen győzedelmeket az Insurgensek csak annak köszönhetnek, hogy a' Soriai Regiment, és a' Lovasságnak három Svadrónnyai, kik között két Királyi Karabélyosok találtattak, a' Király eránt való hűségeket megszegték és az Insurrekció zászlója alá állottak: mely után a' Constitútzio Kadiksban azonnal kibirdettetett, az arra való megesküvés a' Város' házánál azonnal végre hajtatott, 's a' Kereskedőség a' polgári és tiszti karoknak nagy vendégséget adott. Az Insurgensek' számát ezen levél 24 ezerre teszi. — „Mi (ily modest megjegyzést vét a' Gazette, ezen tudósítások után) legnagyobb tartózkodással (kétségeskedéssel) közöljük ezen tudósításokat, ámbár Bayonnében mindenek így beszélnek, de nekünk ezek még is nagyítottának látszanak."

Ugyan ezen Bayonnei tudósításokat közlik a' Constituzionel és a' Renommée is, hanem a' Constituzionel mind ezekhez, mint hirt, még azt is hozzá teszi: Hogy az Insurgens vezérek, minekutána Generalis Freyrevel sokáig alku-doztak volna, őtet az ütközettel megkínálták, de ő azt el nem fogadta; hogy a' Király ezen G. Freyrenek, mint Andalusia' Helytartójának, 's az armáda' fő vezérének még arra is határ nélkül való hatalmat adott volna, hogy az Insurgen-

seknek az ő Felsége' nevében valóságos Constitútziót ígérjen; és hogy végre a' Párisban lévő Spanyol Követ' kívánságára a' Rocheforti kikötőhelyből két Frantzia hadi hajók eveztek volna ki, hogy Bayonnétól nem messze a' Passage kikötőhely előtt álljanak vigyázaton. — Ugyan ezen Constituzionel szerént már pénzt és 25 ezer emberekből álló segítő sereget is kért volna a' Spanyol Követ a' maga Királya' nevében a' Frantzia Udvartól. —

* * *

Az Austriai Boobachterből is szó-rólszóra ide tesszük azon megjegyzést, melyet ő a' maga tegnap (Februárius' 7-dikén) költ levelében a' legújabb Spanyol tudósításokról tett: —

„A' Párisi, Jan. 27-dikén költ, Ujságlevelék (ügymond) 's ezek között még a' Journal-des-debates is, Spanyol Országnak állapotjáról nagyon nyugtató laukodtató tudósításokat hirdettek ki. Ezek szerént Madridban tökéletes lázadás volna, a' Wailon-testörzők az insurgensekhez állottak volna, a' Király hűségében megmaradott Testörző Regimentek meggyilkoltattak volna, és az Udvar magában eltökéltette volna, hogy Pamplonába vegye utozását. Mi pedig a' Madridból Jan. 17-dikén indult 's ide Décsbe egyenes uton érkezett tudósítások után, mind ezeknek a' nagyon féltelmes híreknek egyenesen ellent mondhatunk; és Madridban semmi lázadás nem történt. Az Insurgensek Januárius' 5-dikén Kadiksra reá ütöttek, hanem a' hűs sereg' vezére Marelle oly szolgálatot és hűséget bizonyított Királya' ügyének oltalmazásában, a' milyent egy hűséges és vitéz fő tisztviselőtől várni lehetett. Seregeinek egy részét a' partra kiszállítván, Kadiksnak oltalmaztatásában nagy részt vett. A' Rebellesek visszaverettettek, 's 300 embereiknek elvesz-

tése után Leon szigetére vissza vonták magokat. Már 500-ra tehetni azoknak számát, kik az Insurgens seregtől a Király' hűségére vissza tértek. Annak bizonyosságára, hogy magok az insurgensek mely kevés bizodalommal legyenek a' magok' ügyének szerentés kimenetele cránt, elég világosan mutatja csak az is, hogy *Szent Péternél*, azon Csátorna' szájánál, mely által Leon szigete a' partoktól elválosztatik, hajókat tartanak készen, hogy ha a' szükség kívánni találja, útjokat a' tengeren azonnal tovább vehessék. Januárius' 7-dik napjáig semmi újabb próbát nem tettek ez Insurgensek Radiks ellen. Az utak elvágattatva vagy bezárattatva lévén, csak ezen napig terjedtek ki a' Radiksból Madridba érkezett tudósítások.

Spanyol Amerika.

A' Londoni Ministerialis Kurir Jamaikából Nov. 6-dikán indult levelet adott ki, mellyekben a' mondatik, hogy Spanyol Királyi Generális Latorre, a' fő vezértől *Morillótól* 2000 emberckből álló segítséget kapván, Bolívar't, három csatákban megverte és a' fő város Santa-Fè felé vissza nyomtatolna, 's maga mindenütt utánna nyomulván, azalatt Generális Calzedada magát a' Bolívar háta megé nagyon jó állásba helyeztette, melynek már a' lehet a' következése, hogy ezen utolsó talám körül fog vétettetni." — A' *Chronicle* így felel a' Kurirnak ezen Jamaikai leveleire: — „Generális Calzedada Papanban, a' hol ellene a' lakosok felamodtak, fogságra esett; Bolívar pedig oly kevéssé veretett vissza, hogy a' Nov. 9-dikén indult levelek szerent már csak 10 óra távolságra állott Carthagénától, a' hol az őrző sereg nyughatalankodni kezdett, a' tengeri katonák pe-

dig már által mentek az Insurgensek részére, melyhezképpest a' Kormányozó egy proklamátzió által, melyben nagyon közelről fenyegetődző veszedelemről tett nyilatkozttatást, a' lakosokat meghívta, hogy fogjanak fegyvert. Erössitik, hogy Bolívar egy a' többektől elválva volt Királyi csapatot úgy semmivé tett, hogy csak 30 ember maradtott életben befölle, mely történet után egy osztályt Santa Martha' elfoglalására küldött, a' melyben nagyon gyenge őrző sereg találtatik.

Francia Ország.

Januárius' 25-dikén már fordult elő a' Párisi politziai ítélőszék előtt egy per a' szurkálásért. A' perbeidézttett személy Bizoul Mária Augustus nevű szabó legény; 35 esztendő ember; már egyszer egyéb vétkiért a' Bizetében öt esztendeig tartó fogságra volt ítélttve. A' Királyi Prokátor az ő mostani bűnének, mellyért perbe czitálttatott, ily nevet adott: *Több személlyeknek, les helyből tett megsebesítéséért*. Ha ezen bűn reá bizonyosodik, a' büntetése leszen három hónapoktól fogva két esztendeig tartható fogság szenvedés, és 16 Frankoktól fogva 200-zig való bírságszítés. Tanuk 38-czan állittattak elő ellene, de a' kik közt csak három leányzók találtattak, kik azt vallották, hogy nyilván esmerik, hogy ő légyen az, a' ki őket, a' mult Augustusban, azon egy napon, és néhány izben megszurta. Több más aszszonyok, kik között olyan is találtatik, a' kit egymás után hétszer is megszurtt, nem mondhatták el, hogy éppen bizonynyal esmernék. Arról egy szájjal vallást tettek, hogy eleintén szégyenlették elárulni a' bűnöst, mind addig, míg végre elő hivattattak. *Bisoul* hatalmasan védelmezi magát ellenek, és azt mondja, hogy minnyájokat a' politzia

ingerlette-fel, hogy ellene tanubizonyságot tegyenek. A' pernek folytatása más napra tételettel által, hogy akkor még több tanuk állittassanak elő. — Minthogy, mint említők, a' Kir. Prokurátor elé mondta, hogy micsoda büntetése légyen a' Bizeul bűnének, úgy látszik, hogy ott ezen bűn nem Ujság, minthogy büntetés van reá határozatva, sőt hogy a' minap nem fundamentum nélkül erőssítették, hogy a' 'revoluzió' kezdetén is nagy divatjában lett volna az efféle oroz-szurkálás.

Ujabb Ujságok.

Ma jött Ujságaink által is újabban erőssítettünk azon Spanyol Országra nézve kedvező tudósítatásoknak megvalóságosulásokat eránt kapott bizodaljunkban, mellyeket feljebb az Austriai Beobachterből kölcsönöztünk. Oly biztatással táplálnak ugyancsak ezen Beobachter mai levelei, hogy megeshetik, hogy a' közelebb megérkezendő postanapon arról fogunk tudósítani, hogy ezen egész insurrekzio, melly az expeditziohoz tartozó armádán kívül magát sohol nem is mutatta, telyesen elcsendesedett, 's a' támadás' fejei a' számokra készen álló hajókon utat vesztek.

Hogy Jan. 27-dikén Párisban még a' Journal-des-debats is kihirdethette a' feljebb említett nagyon veszedelmes híreket, valami *liberalis mystifikáció* által lett megcsalattatásnak tulajdonítja egy más hasonló Royalista író. Hanem 28-dikben estvéli 10 órákor kiadott tódlékjában már maga a' Journal-des-debats is örömmel jelentette, hogy azon nagyon rossz híreknek, mellyeket 27-dikben ő is közönségessé tett vala, nem volt semmi fundamentumjok.

A' *Monitör* szerint, melly 28-dikben jött ki, a' Kadixi Előjárók az

Insurgens Batalioknak közelítése felől a' Xeresi telegrafus által tudósítottak, 's így történt, hogy kapukat előttök bezárhatták 's az ellentállásra kívántató egyéb eszközöket is elő vehették. Az Insurgensek ugyan 6-dikban újabb próbát tettek 3000 emberrel Kadix ellen, de vissza verettek 's 500 embert vesztettek.

R o n g y - C z ú k o r .

A' találós elméjü Francziák ismét egy fontos fedezéssel lepték meg a' Kémikusokat. *Braconnot Henrik* Nancyban közönséges rongyból oly Czukrot készített, mely mind belső mind külső tulajdonságaiban tökéletesen megegyez a' szőlőből 's keményítőből csinált czukorral. A' Kémikusok mind eddig úgy vélekedtek, hogy a' Búdöskösavany a' plántai alakokat szénné változtatja; de *Braconnot*, ezen tárgy körül tett vizsgálódásaiban, ezzel éppen ellenkező 's nem reményelt resultatumokra akadt; úgy találta ugyan is, hogy a' plántaiszállkát (sibra) a' Búdöskösavany hatása által vagy éppen czukorrá vagy egy az Arabiai Gummihoz nagyon hasonló Gummivá változtathatja. Próbájának együgyü módja e' következő: 20½ Lot megszáritott rongyot, — mint a' legtisztább plántai alakot, — 54 Lot Búdöskösavannyal (melynek szabásos terhe = 1,827 vala) egy üveg mozsárban feltörvén, az nyálkává vált 's elegendő vízben felolvadott; ezen levét mintegy 10 óráig főzvé, kréta által a' Búdöskösavanyt a' lehetőségig elválasztotta; az itt ki vált Gipsről leszűrt levét sziróp sűrűségig befőzvé, az 24 óra alatt kristályosodni kezdett, 's egy két nap alatt az egész egy nagy Czukor kristályt formált; mely viszont kristallizálás vagy állati szén által megtisztított

ván, a' leg tündöklőbb fejérséget nyert; nehézsége $25\frac{1}{2}$ Lot vala, midőn a' reá fordított rongy csak $20\frac{1}{2}$ Lotot nyomott. Ezen Czukornak édesessége 's egyéb tulajdonságai nem különböznek legkissebhet is, a' más nemű Czukorétól. Vízbe felolvadva 's egy kevés élesztővel elegyítve erejedzésbe jött; 's ezen erejedzett 's bőrhoz hasonló lév, tüzen locsepegtetettvén alkooilt (pálinkát) adott. — *Braconnot*-nak találmannya, mely a' szárazföldi systema uralkodásakor nagy jutalomra lett volna érdemes, nagyon magára vonta minden Kémikusoknak figyelmét; látván, hogy egy izetlen 's fel nem olvadható alak, a' plántaiszáalka kémiai kölcsönös visszahatás által, egy egészen új testé válik, 's hogy a' Kémia egy új erővel gazdagodott, mely eddig csak a' természetnek 's különösön csak a' plántai életnek tulajdonított. Dr. *Vogel* Kemiának Professora Münchenben, utánna próbálván, igazolja a' *Braconnot*' találmannyát; 's nem kevesebb szerencsével alkalmaztatta azt több hasonló plántai alakokra is, mint: fűrészporra, mocskos 's bényomtatott papirosra 's szatskára; melyeket a' Búdöskösavanynak elegendő meghigitása által, Czukorrá 's Gummivá változtatott. — E' szerént ezután a' nem igen kelő Könyvek nem a' tubakárosok' boltjaikba, hanem a' Czukor Fábrikákba teszik utolsó vándorlásaikat; 's az izetlen írök is hamar megédesíthetnek. — (*Az Annales de Chimie et Physique* 1819. Octoberi Füzetjéből).

B é t s.

Császár és Király ő Felsége kegyelmesen méltóztatott a' Bécsi Universitátnál, a' Physiologiai és Felső Anatomiai tanítói hivatalt az ahöz köttelve lévő fizetéssel, a' Pesti Universitátnál hasonló tanítói hivatalt viselt Professor *Lenhossek* Úrnak conferálni.

János ő Cs. K. Fő Herczegségének ajánlására méltóztatott ő Cs. K. Felsége kegyelmesen megengedni, hogy a' Gréczi *Johanneum* Institutumhoz egy Olvasó - egygyesületet csatoltathassék, 's hogy ezen Institutum Köz - hasznú leveleket is adhasson - ki mint folyó írást. Az Olvasó - egygyesület' Statutumait is maga megerössíteni méltóztatott ő Cs. Kir. Felsége.

Császár és Király ő Felsége méltóztatott a' maga Kamerariusát Gróf *Zichy Ferencz Urat*, Valóságos Titkos Tanácsosi méltósággal megfizetni, ki is az ezen hivatalhoz megkívántató esküvést a' mult Nov. 14 - dikén tette - le az ő Cs. K. Felsége kezébe.

Ő Cs. K. Felsége méltóztatott *Brölemann Pálnak* és *Daninger Jósefnek* nyoltz egymás után következő esztendőkre, kisorsító just (privilegiumot) adni, arra, hogy itt Bécs mellett a' Markfelden *Hollandia* i módon készült Szélmalmokat építhessenek.

Száz forint Conventiós pénzért adtak Váltó czedulában: —
Febr. 4 - dikén $250\frac{1}{4}$ — 5 - dikén $250\frac{1}{2}$ — 7 - dikén $250\frac{1}{2}$ — forintot.

Hazai Dolgok és egyéb Toldalékok.

Magyar Ország.

A' Budai levelekben ezek jelentenek: Budán Januárius' 16-dikán a' Kir. Magyar Pensiós-Intézet Méltóságos Borsodi és Kalymári Latinovits János ő Nagyságának Elölülése alatt szokott felszólalásai ülését oly szerentsés folyamattal tartotta, hogy mind az egész Hazának öröme, mind különösen az Intézet Tagjainak megnyugtató reménységekre a' következőket nyilvánvaló megismértetésre méltónak tartottuk. Ugymint az Intézetnek mostani egész fundusa, vagy is tőkepénze 258,941 forint 25 $\frac{1}{2}$ xr. ből áll, melly szerentsés állapotját egyedül a' Méltóságos Elölülő, és Főigazgató Urbólts gondoskodásának köszönheti: noha az utóbbi esztendőknél pénzbeli nagy változásai igen sok közönséges Intézeteiket semmivé tettek. A' tagoknak mostani száma 505 az első Classisból, 42 a' második Classisból: öszvességgel tehát a' valóságos Tagok 547-en vannak. — Az Intézetnek fundusából első és második Classisbeliek a' beiratásnak idejéhez képest 100, 150, 200, 300, és 400 forint pensiót huznak, 4 elnyomorodott, és a' szolgálatra alkalmatlan Férfiak; 72 özvegyek; és 13 atya, és anya nélkül való árvák, — kik életeknek könnyebbítését, és szükségükben való segedelmeiket az Intézet' bőlts kormányozásának háladatos szívvel köszönik.

* * * X

Minden igaz Magyar örömmel olvashatja ezen tudósítást: — „Komáromból Januárius' 25-dikén. Nemtsak a' mi városunknak figyelmetességét, hanem az egész Hazáját is megérdemli azon szerentsés előmenetel, mellyet mi Nemzeti nyelvünknek tsinosodásában tapasztalunk, 's a' melly sziveinket hazafiúi örömmel eltöltötte; mert már három hónap óta Kilinyi Dávid Urnak igazgatása alatt olly Magyar Theátrumi Társaság ad nálunk Nemzeti játékokat, melly ezen szép mesterségben tett előmeneteleit jelesen kimutatja, annyira, hogy nemtsak a' Magyar nyelvet értők, kik ezen derék városban a' legnagyobb részt teszik, egész elragadtatással szemlélik az előadásokat, hanem ollyanok is, kik a' nyelvet nem értik a' játszóknak test állásából, forgásából, karhordozásából, árczulatjainak jelentéseikből, és szavok hangjának kellemetes változásából olly örömet tapasztalnak, hogy az által a' nyelvnek megtanulására hathatósan serkentetnek. — A' Társaság 22 személyből áll, kik között ollyanok is találhatók, kik a' mesterséges éneklésben tellyessen gyakorlottak. Kiváltképpen emlékezetet érdemel Deriné Ifju Aszszony, a' ki előbb Pesten, azután Miskolczon, és Kassán az éneklésben magát annyira gyakorlotta, hogy most a' legerősebb áriákat kellemetességgel, és bámulásra ragadó hathatósággal elénekli. Melyre nézve ötet némmeltyek Magyar Catalaninali nevezni hátkordtak, mind azért, mert hangja tiszta; mind kiváltképpen azért, hogy minden erőltetés nélkül akár a' legfelsőbb emelkedésre, akár a' legmélyebb leereszkedésre alkalmas, 's így külföldön is akár melly Theátrumban ditsősséggel megjelenhetne. Óhajtanunk kell, hogy illy szép példákra a' Nemzet felszerkenjen, és tsinosodásának ezen ágát nagyobb pártfogással és gyamolítással sergítse.